

20 jaar regelen, bellen en praten Marieke Veen-Bos: afscheid van Omroepmuseum*

RENZO VAN BERGEN

In mei vorig jaar verliet Marieke Veen-Bos (59) met een afscheidsbijeenkomst voor collega's en vrienden het Nederlands instituut voor Beeld en Geluid. Haar bureau stond op nog geen steenworp afstand van de plek waar nu hard wordt gebouwd aan het ambitieuze Beeld en Geluid-complex. Met een nieuwe museale presentatie: de media experience, dé publiekstrekker in Hilversum, waar een deel van de collecties van het 'oude' Omroepmuseum in opgenomen wordt. Bijna twintig jaar lang was zij richting buitenwereld het pr-gezicht van het ruim twee jaar geleden gesloten 'oude' Omroepmuseum. Enthousiast, met veel inzet en rap pratend.

Stel Marieke Veen-Bos een vraag en er volgt direct veel informatie. Jaartallen, andere data, informatie en cijfers rollen er vloeiend uit; een ijzeren geheugen dus. De bakermat van haar loopbaan ligt in de grammofoonplatenwereld (Barclay), waarvoor ze ruim tien jaar lang pr-werk deed, wat haar toen al een berg contac-

ten opleverde bij pers en omroep. In 1981 kwam ze bij de NOS in dienst als titelregisseur. Een baan waarvan ze als gevolg van de oprukkende automatisering binnen een paar jaar al weer afscheid kon nemen. Op zoek naar iets nieuws, het liefst weer binnen de sfeer, kwam ze in contact met drs. Thea Bruggeling, de toenmalige secretaris van het Omroepmuseum. Dat wil zeggen: in feite was er nog geen echt museum, maar het was onderweg. De basis hiervoor was al jaren eerder gelegd, want de komst van een eigen Omroepmuseum speelde al vanaf de jaren '50. Om die reden was er toen al veel verzameld en was er in de kelders van het Studiocentrum op het Mediapark zelfs een depot ingericht waar al veel historische apparatuur lagen opgeslagen. Op het moment dat Marieke Veen-Bos begin '84 werd benaderd, was men eindelijk een paar stappen verder. In de voormalige ANP-villa aan het Hilversumse Melkpad was in het voorafgaande jaar door voormalig NOS-technicus en 'chef-verzamelaar' Cor van Driel een kamertje ingericht met historisch omroepmateriaal. Verder hadden leerlingen van de Reinwardt Academie, een hbo-opleiding voor museummedewerkers, uitgezocht wat de museale mogelijkheden waren voor exposities aan het Melkpad.

'Nee'

Op 15 februari 1984 begon mevr. Veen-Bos vanuit een kamertje in het Hoofdgebouw op het Mediapark haar werk voor het nieuwe Omroepmuseum in aantocht. Ze ging er meteen (ondanks het ontbreken van een echt budget) flink tegenaan. Perscontacten hernieuwen, een folder maken en veel lobbywerk. In mei 1984 werd de eerste echte tentoonstelling onder de vlag van het Omroepmuseum aan het Melkpad geopend. Niet alleen de eerste stap naar een Omroepmuseum, maar het betekende ook dat Nederland er vanaf dat moment

* Dit artikel is eerder gepubliceerd in *Aether*.

Het begin! Het Omroepmuseum aan het Hilversumse Melkpad. (coll. NIBG)

een museum bij had. Met wél alleen nog in die villa de beschikking over de benedenverdieping; boven zat nog steeds de hoorspelkern. Dat het Melkpad een tussenschakel was naar uiteindelijk een echt gebouw begreep iedereen die die middag bij de opening aanwezig was. Wat waren de verwachtingen? Natuurlijk dat er vanaf dat moment bezoekers konden komen. Maar de explosieve groei van het aantal bezoekers in de daarop volgende jaren was niet voorzien. Twintigduizend bezoekers per jaar werden met gemak gehaald. Marieke Veen-Bos: *Er kon maar een bus per keer komen, een rolstoel kon er nauwelijks in, alleen op woensdag waren we open voor individuele bezoekers, op andere dagen alleen voor groepen en wisseltentoonstellingen waren niet mogelijk. We moesten zo'n tienduizend mensen per jaar 'nee' verkopen, omdat er op het moment dat ze wilden komen al een groep was. Onvermoeibaar en op topsnelheid is ze die jaren in de weer geweest voor grotere bekendheid van 'haar' museum. Dat lukte. De kranten schreven erover, het museum dook op in radio- en televisieprogramma's en meerdere keren haalde het zelfs het NOS-journaal.*

Toegangsprijs

Ook al was het daar aan het Melkpad behelpen, Marieke Veen-Bos herinnert zich dat er veel werd gedaan. *We lieten er Loekie de Leeuw en Pino rondlopen en hielden er tekenwedstrijden voor kinderen. Eind jaren '80 brak het moment aan voor een andere behuizing. Er werd rondgekeken in onder meer de Irene-studio in Bussum (eerste tv-studio van de NTS), een oude melkfabriek in Hilversum en zelfs op een locatie in Harderwijk. Tot begin jaren '90 aan de Oude Amersfoortseweg in Hilversum een fors pand in beeld kwam. Er zat nog een divisie in van het NOB, maar die stond op het punt het complex (bekend als B-complex) te verlaten. Marieke: *Inmiddels was Kees Cabout als directeur opgevolgd door Jan Vos. Jan heeft dat toen verder opgepakt. We kregen van de overheid een ruime subsidie voor verbouwing, verhuizing en inrichting. Die verhuizing naar de Oude Amersfoortseweg betekende ook centralisatie van zeven verspreide 'takken' van het Omroepmuseum. De collecties ondergebracht in de tentoonstellingsruimtes, bibliotheek, depots en werkplekken voor alle museummedewerkers in één gebouw! Voor Marieke betekende verhuizen naar de**

De nostalgische Radiohandel Cabout in het Omroepmuseum aan de Oude Amersfoortseweg in Hilversum.

Oude Amersfoortseweg dat ze haar zoveelste kamer (de 17e!) op het Mediapark kon verlaten en een ruimer onderkomen kreeg. Ze maakte er meteen een soort huiskamer van en noemde het 'mijn toko'. In 1993 werd dat nieuwe Omroepmuseum, nu veel en veel ruimer behuurd, geopend door toenmalig minister Hedy d'Ancona.

Herman Emmink

Vanaf dat moment was de begrenzing van het aantal bezoekers voorbij. Individuele bezoekers konden er elke dag terecht (behalve maandag) en meerdere bussen tegelijk was geen bezwaar. Men kwam bij duizenden uit het hele land. De aantallen werden keurig bijgehouden in overzichten. Aan het Melkpad werd nog

Jeugdige bezoekers van het Omroepmuseum aan de Oude Amersfoortseweg in Hilversum staan achter de camera voor het decor van 'Zeg 'ns Aaa'.

een vrijwillige bijdrage gevraagd, nu gold een vaste toegangsprijs. Daarmee zag de jaarlijkse begroting er ook anders uit. Ook de museumwinkel, met een gevarieerd aanbod, zorgde voor meer inkomsten. Hoogtepunten uit haar museumperiode? Marieke Veen: *Wat ik me uit die beginperiode vooral herinner is dat je ook met niks veel kunt bereiken. Dankzij goodwill en het opbouwen van contacten. Of dat nou bij de jongens van Decor was om palm-bomen en etalagemateriaal los te krijgen of het laten rondlopen van Loekie de Leeuw, het kostte allemaal niks. Maar het resultaat was altijd dat we enthousiaste bezoekers hadden. Hoewel er aan de Oude Amersfoortseweg wel iets meer geld was is ook daar, benadrukt ze, altijd door iedereen zo zuinig mogelijk gewerkt. Voor weinig geld naar een maximaal resultaat. Met het hele team probeerden we altijd met weinig middelen zo veel mogelijk te bereiken. Dat lukte met name bij de organisatie van wisselentoonstellingen. In het totaal zijn er aan de Oude Amersfoortseweg 22 wisselentoonstellingen georganiseerd en een 20-tal themavoorstellingen in de videazaal met archiefmateriaal. De komst van iedere tentoonstelling betekende altijd weer in elk opzicht voor alle betrokkenen veel werk. Maar de beloning was groot. Tentoonstellingen als MediaKids en Zeezenders trokken in het hele land zoveel aandacht dat er zelfs in andere musea met enige jaloezie naar werd gekeken. Ook hiervoor was pers-aandacht enorm. Ma-*

*rieke: Maar dat was niet alles. Soms wilden personeelsverenigingen aan zo'n bezoek een compleet feest vastknopen. Een banket in het restaurant en daarna naar de set van Zeg 'ns Aaa met Mien en Koos Dobbelsteen of Herman Emmink met een 'special'-presentatie van Wie Van De Drie. En niet te vergeten de Vipparade: een muzikale manifestatie tijdens het Nationaal Museumweekeind in 1997 met het optreden van 150 artiesten, belangeloos voor alleen een flesje wijn, in een stampvolle hal van het museum, met als hoogtepunt het optreden van onder andere Frans Poptie, Marcel Thielemans, Eddy Christiani en als swingende finale: Pia Beek met Sanny Day (van The Millers). Een middag om nooit te vergeten. Het kon allemaal. Midden jaren '90 werd het Omroepmuseum onderdeel van het inmiddels opgerichte AVAC, waarin ook onder meer de Stichting Film en Wetenschap, het Polygoonarchief en het AV-archief van de Rijks Voorlichtingsdienst (RVD) werden opgenomen. De band met het NOB werd op dat moment doorgesneden. AVAC werd een paar jaar later NAA (Nederlands Audiovisueel Archief) en weer daarna het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Voor het publiek wordt het straks een bezoek aan de media experience. Veranderingen die bij de start aan het Melkpad absoluut niet te voorzien waren. Hoe lastig was het om zich steeds weer aan te passen aan een nieuwe situatie? Marieke: *ledere verandering heb ik altijd gezien als een uitdaging.**

Reportagewagen in het Omroepmuseum.